НИКОЛА Г. АЛТЪНКОВ

ИСТОРИЯ НА БКП

1919–1989

Предговор

Описаните събития в първата част от „История на Българската комунистическа партия" се отнасят за периода 1919–1949 г., разбира се, без претенции за пълното и цялостно изясняване на този времеви отрязък. Наблегнато е главно на политическите събития, свързани с дейността и развитието на комунистическата партия. Този период започва с присъединяването на БКП към Коминтерна през 1919 г. (тя е и партия основател), обхваща събитията около преврата на 9 юни 1923 г. и септемврийския метеж през есента на същата година. Тук влиза и подготовката на въоръжено въстание веднага след поражението на бунта, което кулминира на 16 април 1925 г. с взривяването на църквата „Св. Неделя" и постепенно заглъхва с разгрома на четите около 1927–1928 г. Това е и сюжетът на първа, втора и трета глава от първата част.

В четвърта глава става дума за годините между 1927 и 1940, които не са особено щастливи за БКП – въоръжената революционна дейност затихва, комунистите са разгромени, попадат в затвори или емигрират. Правят се опити за легална политическа дейност, започва Испанската гражданска война, където загиват български комунисти, а емигрантите, избягали в СССР, са подложени на невиждани репресии в новата им родина. Следващата, пета, глава се занимава с периода на Втората световна война, отражението ѝ върху политическия живот на България и разгръщането на въоръжена съпротива до преврата на 9 септември 1944 г. С него завършва 25-годишният поход към властта на БКП. В самия край на първа част се прави опит за установяване на дадените жертви от двете страни – държавата и нейните комунистически противници, през времето 1923–1944 г.

Първите три глави на втората част обхващат историята на БКП през периода 1944–1989 г. Комунистическото управление формално започва през 1947 г., но фактически страната е под властта на комунистите от първия ден на преврата. Този период е условно разделен на три етапа, обхващащи времето от 1944 до 1947 г., от 1948 до 1968 и от 1968 до 1989 г. Следва опит за сравнение на жертвите, дадени от комунистите от 1923 до 1989 г., с убитите от тях по същото време.

В четвъртата глава се изяснява терминологията и се въвежда методология, разясняваща същността и функциите на комунистическия демоцид, докато в пета и шеста се обхваща отражението му в България и в света. Също така се поставя и въпросът за жертвите в България, попаднала в сложната матрица на европейските и световни събития, дава се възможност за сравнение на зверствата и мащабите на наложените наказания върху действителните и предполагаемите виновници за сътрудничество с Германия и Италия. По-нататък се разглеждат събитията в страната след Втората световна война на фона на съдбите на победените във войната. Следва кратко резюме на основните поражения, които комунизмът е нанесъл върху националната тъкан, а последната глава завършва с детайлно описание на трайните – и вероятно непоправими – последици от управлението на комунистите върху националните ни интереси.

Първите три приложения запознават читателите с репресивните закони от Освобождението насам – през периодите до 1944 г., от 1944 до 1989 г. и от 1990 г. до наши дни. Четвъртото приложение изброява жертвите, понесени от нацията във всички войни – от Руско-турската (1878–1879) до Втората световна. Тук са включени и жертвите от Априлското въстание (1876). Приложение № 5 е посветено на конгресите и пленумите на БКП. Последното приложение описва динамиката на турското население в България.

Бележките в текста и позоваването на извори са сведени до възможния здравословен минимум. Целта е да не се прекъсва нишката на изложението. Бележките са събрани след всяка отделна глава, някои от тях са вмъкнати в текста под линия. Редица други позовавания на цитати и извори представляват част от изложението и не се нуждаят от по-нататъшна обработка. Понеже настоящият труд ще се чете както от специалисти, така и от широката публика, бележките са икономизирани. Причините са две: от специалистите се очаква да бъдат запознати със споменатите трудове на колегите им, за да не става нужда да се цитират дори отделни страници от книгите, които са предмет на бележката. От неспециалистите, които ще се запознаят със събитията от изнесеното тук, не се очаква да проверяват или да се спират подробно на цитираните извори. В този случай минимизирането на текстовете на бележките би било от полза и за широката публика.

Огромната библиография има за цел да послужи – по възможност – като помагало за бъдещи изследователи, за които тая надежда, че ще се занимават с проблемите от новата история на България – обект на настоящото издание. Всички изброени източници вероятно няма да влязат в работа на всеки, но е добре да бъдат събрани на едно място.

Предпочитам друго название за „Възродителния процес". Сегашното е част от семантичната кампания на комунизма и е неподходящо. Да го наречем „Насилието срещу **българските** турци". Семантиката – както ще се види

от изложението – е превърната в политическо заиграване. Нека специалистите въведат и наложат терминология, а не политиците и техните лакеи.

Също така Първата световна война я наричам Европейската война. В историята е била известна като „Голямата война" (La Grand Guerre). Започват да я наричат Първа световна след края на Втората. За да се избегне умишленото объркване на понятията, изписвам Трето българско царство (а не държава) по същия начин както Първо и Второ българско царство, защото така са известни в историята.

Републиката не се нуждае от (езиково) легитимиране. От 1946 г. България е република. Първата беше т.нар. народна. Втората беше прокламирана с новата конституция от 1990 г. По света броят на републиките се определя от конституциите. Така във Франция сега е Петата република – според конституцията от 1958 г.

Намерих, че е по-сполучливо да цитирам чуждите автори с имената им и техните трудове на оригиналните езици в повествованието и в бележките. Тук-там липсва последователност, даден е и българският превод. Прави се с умисъл. Но известни цитати – главно латински – не се превеждат, познати са на колегите, а неспециалистите могат да ги сверят в Уикипедия.

За справки, дати, имена, събития и т.н. е използвана Уикипедия. Тя се оказва бърз, сериозен и практичен уред за сверяване, допитване и уточняване. Не само аз, но и колегите историци са наясно, че тя не може да замени оригиналния извор, но е удобна. При всички случаи се предпочита английската Wikipedia пред българската. Последната е по-малко отговорна, а и често тенденциозна.

Авторската намеса обозначавам с квадратни скоби. Използва се главно при вмъкнат получер; старал съм се да минимизирам забележки и моите мнения, но явно не навсякъде съм успявал. Въведеният стил е лично предпочитание и не се дължи на редакторска намеса.

Първоначалният интерес за събиране на едно място на толкова много на пръв поглед несвързани събития бе породен от две обстоятелства. Първо, липсата на компетентна и научно издържана история на БКП вече 28 години след падането на комунизма (всъщност липсва каквато и да е история) и на второ място – уточняването на много важния въпрос за броя на жертвите през описания период, който понякога се споменава – неправилно – като гражданска война. Ще поясня.

Целта на (и резултатът от) половинвековната комунистическа пропаганда – често облечена в научни одежди – бе да състави парадигмата на най-новата история на България по начин, който беше удобен за БКП. Бе наложено неправилно, ненаучно, неаргументирано тълкуване на политическите събития от 1923 до 1989 г., което до голяма степен е почиващо върху лъжи и фалшификации.

Поддържаше се мнението и все още се твърди, че превратът от 9 юни 1923 г. е поставил началото на кървава гражданска война, че провокирани и потискани от фашистките заговорници, широките народни маси не са имали друга възможност, освен да се опълчат срещу поробителите си. Които по жесток и зверски начин са потушавали и най-невинните случаи на съпротива. В България се е установила фашистка, или монархофашистка диктатура, която е продължила чак до спасителния 9 септември 1944 г., когато с помощта на братската Червена армия българският народ се е вдигнал на въстание и воден от любимата комунистическа партия, след справянето с фашистите – може би строго, но справедливо и заслужено – се е устремил да съгради ново, справедливо общество „без цар и господар", в полза на народа.

Неизбежно се е разисквал проблемът за броя на жертвите, дадени от широките народни маси в борбата против фашизма, и е било решено, че той е много голям. Фашистите са кръвожадни, професор Александър Цанков е бил наричан „кръволок". Жертвите, дадени от трудовия народ, са 20 000 или 30 000, може би 100 000, а защо не и повече.

Обратно, въпросът за броя на репресираните и убитите по време на комунистическото управление не е бил поставян до 1990 г. Оттогава досега се правят плахи опити за уточняване или първоначално установяване на жертвите на комунизма, но те са били половинчати, несериозни и горната граница обикновено се движи около 20 000–30 000. Появиха се и научни (псевдо?) съчинения, в които дори упоменатите числа са намалени десетократно. А сведенията, които са били достъпни – поне след 1990 г., – говорят за стотици хиляди. Сигурно си струва човек да се заинтересува, да сравни и анализира.

В процеса на събирането на сведения, писането на история и допускане на алтернативни тези се разкриха редица нови и не много известни неща. Завършването на този труд, поначало скромно замислен, се забави, като времето за събиране на нови сведения значително се удължи, а обсегът на информация се разшири и книгата постепенно придоби нов фокус – превърна се, inter alia, в история на БКП за времето от 1919 до 1989 г.

Читателят ще прецени и отсъди дали така създадената еклектика покрива първоначалния замисъл, още по-сериозно – дали нахвърляните на вид безразборно събития, данни, лица и случки оправдават труда на автора.

Според мен не е достатъчно да се издирят, систематизират и опишат жертвите, дадени от двете страни за период от 70 години, без да се поставят в историческата матрица на времето си. И – най-важното – да се разкрият действително значимите процеси, протичащи в България, Европа и света, на които българската история поне до известна степен е подвластна. Мотивировката на двете враждуващи страни е от значение.

Защо тази малка, стегната (социалистическо-комунистическа, пък и болшевизираща се) партийка, отгледана така грижливо и с толкова много любов от Благоев, Кирков, Кабакчиев и Луканов, изведнъж се превръща в чудовище, което, след като унищожи родителите си, ще се заеме с разрушаването на цяла една страна и народ? При това България току-що се е превърнала в независима държава след столетия на мизерия и униние под чуждо господство (робство?)? И дали този процес действително става „изведнъж", дали не е логична последица от предишните действия на групата на Благоев? Защото фактите разкриват, че тези сектанти са замисляли и са се стремели към въоръжена революция още *преди* присъединяването си към Коминтерна.

Реакцията и действията на българската държава против нейните рушители са естествени и логични. Но и там се появяват проблеми, които трябва да се изяснят. Повече от двадесет години – от септемврийския метеж през 1923 г. до превратa на 9 септември 1944 г. – продължават битките между защитниците на държавното и обществено начало и комунистите, които го рушат. Оттам се появи намерението събитията в България да се разглеждат в техните времеви и пространствени характеристики.

Това е периодът след Европейската война, когато само за 10–15 години повечето държави в Европа придобиват авторитарно управление, една – СССР – се е превърнала в тоталитарна диктатура, и то от азиатски тип, и поне две други – Италия и Германия – проявяват черти на тоталитаризъм. Съседите на България и фактически цяла Средна и Източна Европа до голяма степен скъсват с парламентаризма и либералната демокрация, появява се реваншизмът като държавна политика и само 20 години след Версай изригва новият, още по-страшен европейски конфликт – Втората война на XX век, която скоро става и световна.

България не е във вакуум, не е под похлупак, нито е изолирана, тя се опитва да действа според силите и възможностите си – по-скоро реагира – и понякога греши, но рядко е подпомагана в действията си от комунистите, които пък имат за основна цел не просто нейното разрушаване, а пълното ѝ унищожение. С немалко помощ от Изток и при неблагоприятното стечение на обстоятелствата към края на Втората световна война малка, но китна България, вече превърнала се в европейска държава и призната като такава, попада в лагера на победените във войната. И я сполетява нещастната участ да продължи съществуването си още 45 години под двойния гнет – на родни и на чужди комунисти – болшевики.

След 482 години под турска власт/робство/гнет/присъствие България успява да добие независимост и се оформя като европейска модерна държава, но това е само 65 години. Започнала държавния си живот практически

от кота нула, след падането ѝ през 1944 г. под комунистическо управление, страната губи независимостта си за цели 45 години и едва през 1989 г. започва новия си живот отново от кота нула – за втори път през тези 110 години. Или дори за трети път (по комунистическото летоброене, което започва също от кота нула, след разрушаването на царска България).

Опустошението на България през периода 1944–1989 г. не е тотално. Запазени са някои от атрибутите на държавност, но обществото и социалните връзки са променени, премахната е частната собственост. Хората преживяват, населението намалява – властта изхвърля половин милион турци, доста българи „гласуват с краката си" и бягат в чужбина – страната е превърната в затвор, всесилната Държавна сигурност е навсякъде, и все пак животът продължава. Въпреки трите фалита до 1989 г. България оживява (преживява), тръгва по нов път и получава благоприятни перспективи с приемането ѝ за пълноправен член на Европейския съюз през 2007 г.

Все още липсва История на БКП, която да анализира и осмисли периода 1944–1989 г. Все още не са преброени и уточнени човешките жертви. Все още не е заклеймен комунизмът. Нещо повече, престъпните му намерения и действия се прикриват, омаловажават, а често се и отричат. Стигмата на фашизма още витае върху междувоенните правителства на България – от 1923 до 1944 г. Плашилото на фашизма в България е необходимо, за да може да продължава съществуването на митовете за антифашистката съпротива и многобройните антифашисти (200 000?).

Мълчанието, пренебрежението, омаловажаването и прикриването на комунистическите престъпления в България не е случайно, нито е уникално за страната. Както при повечето проблеми, разглеждани в настоящия труд и чрез които той придобива своя еклектичен характер, така и проблемът с прикриването на вината на комунизма е явление от европейски и световен мащаб. Много трудно е да бъде осмислен, ако България се разглежда изолирано и като единствено, уникално явление – sui generis. Дихотомията фашизъм–антифашизъм отеква и в наши дни. Антифашизмът е все още много мощен в света и има сили, които дълго време не ще допуснат неговото забравяне или поне поставяне на по-заден план.

Плашилото на фашизма е размахвано постоянно без или със повод. Докато паметта за зверствата на комунизма избледнява, тази за фашизма постоянно се обновява. А изваждането на светло на комунистическите престъпления неминуемо и естествено води до реабилитиране и оневиняване на противниците му. Измежду тях много малко са „фашисти" или националсоциалисти, защото голямото мнозинство от жертвите на комунизма са наричани произволно фашисти, нацисти и расисти, за да се оправдаят и оневинят убийците им. Но реабилитация – според текущата политическа коректност – не бива

и не може да се допуска. Според комунистическата логика дори когато идеологията и системата на комунизма са развенчани, това в никакъв случай не трябва да означава, че противниците му могат да изглеждат добри.

Разбира се, че най-последователните противници на комунистите бяха фашизмът и нацизмът, които на всичко отгоре ги и разгромиха в Италия, Испания, Португалия, Германия, както и в цяла окупирана Европа и в сателитите на Оста по време на войната. Изходът от това конфузно – за комунистите – положение е да се твърди, че всички са лоши: фашисти, нацисти и комунисти, всички са убивали. Под мантията на тоталитаризма се правят опити – не съвсем безуспешни – да се поставят трите чудовища в една клетка. Целта е да се омаловажат престъпленията на комунизма, без да се реабилитират противниците му. Подобна конструкция е удобна не само за комунистическите пропагандатори, тъй като повечето ѝ пропоненти принадлежат към леви движения и идеологии или се намират вляво от политическия център.

Оттам и ако стане неизбежно и трябва да се говори за комунистически престъпления, то това става само със семантиката, въведена и наложена от антифашистите, и в никакъв случай не се допуска оневиняването на противниците на комунизма.

„Pas d'ennemis à gauche!", но също:

„Pas d'ennemis à gauche, pas d'amis à droit".

Комунистите печелят семантичната битка, то е съмнително дали тя въобще се е състояла. От признанието на въведената дихотомия капитализъм – социализъм (лексикална конструкция с изкуствено създадени две противоречиви видови понятия, едното от които отрича другото) лесно се преминава към дихотомията нацизъм/фашизъм (лошото) и противниците му, антифашистите, които защитават човечеството и демокрацията (доброто). Щом се наложи дихотомията нацизъм – демокрация, противникът на нацизма/фашизма автоматично се превръща в борец за демокрация, също както противникът на демокрацията в края на краищата се оказва неизбежно фашист!

Въведената логистична конструкция води до абсурд. Като противник на фашизма СССР получава статут на демократична държава, защото е победител във войната против него, заедно с всички демокрации (дори и с Китай на Чан Кайшъ!). През 1945 г. Сталиновият ГУЛаг е член-основател на Организацията на обединените народи и гарант за мирното и демократично развитие на света, току-що освободил се от нацистко-фашистката заплаха. До това време в СССР са убити десетки милиони хора по политически причини. Военновременните съюзници на Сталин знаят за комунистическите престъпления, макар че мащабите на зверствата може би не са им неизвестни. А някои от тях не искат да са им известни.

Това, което се знае със сигурност, е, че демокрациите не убиват своите народи, нито други (може би само фашисти, и то по време на война). СССР е

демократична държава, убийствата, извършени по нареждане на ръководителите ѝ, не могат да бъдат друго, освен лъжи, те не съществуват, защото убиват само фашистите, но не и демократите. Ако в СССР има убити, те не могат да бъдат други, освен криминални престъпници, съдени по надлежния ред. Обърквaнето е само на вид, но то не съществува **наистина!** Ентимемата се е промъкнала през задната врата на невинната метонимия.

Повдигането на въпроса за жертвите на комунизма често се възприема като атака против самия комунизъм: като идеология, доктрина, практика и държавна система. Ответната реакция е бърза, агресивна и унищожителна. Понеже комунистите не са фашисти, всяка атака срещу комунизма веднага разкрива атакуващия като фашист. Кой друг освен фашист би атакувал противник на фашизма? Това се простира и върху обвиненията в т.нар. комунистически престъпления, отправяни от противници на комунистите. Какви могат да бъдат обвинителите освен фашисти?

Фашистите си остават фашисти вечно и завинаги, те са крайното зло, а комунизмът не може да бъде извечно лош само заради това, че някои от последователите му – някъде и понякога, а и по всяка вероятност случайно, са очернили светлия му лик. Подценяването на престъпленията на комунизма е съставено от много и различни елементи, които се фокусират върху главната цел: ако не е възможно да не се споменават, престъпленията може и трябва да се разглеждат от гледната точка на антифашизма и в обърканата матрица на комунистическата идеология.

Стефан Куртоа, съставителят на *Черната книга на комунизма*, отлично разбира проблема, понеже той самият и приятелите му, ко-съставители, са комунисти (бивши) от маоистки вид. Те съзнават неизбежността на това, че греховете и злините на комунизма ще да бъдат извадени на светло, но само междусемействено, а не междувидово. Тези грехове получават много по-различно третиране само когато дискусията се води вътре в семейството на либерали, прогресивно настроени интелектуалци и социалисти. Десницата, реваншисти и ревизионисти (не дай боже фашисти!) дори не трябва да бъдат допускани в залата за дебати. Аргументирайки извинението и оправданието за очернянето на светлия идеал, Куртоа посочва ролята на историка:

> *Той става **независимо от волята си** говорител на онези, които заради терора не са могли да кажат истината за своето състояние. Той е тук, за да помогне на познанието, негово първо задължение е да установи фактите и елементите на истината, които ще се превърнат в познание. Освен това **връзките му с историята на комунизма са особени**: той не е съгласен да бъде историограф на лъжата. И дори ако отварянето на архивите му предоставя неоспорими материали, той трябва да се предпази от всяка **наивност**, много от **сложните** въпроси неволно предизвикват **противоречия**. Истори-*

ческото познание не може да се абстрахира от ***оценка****, свързана тясно с някои фундаментални стойности: уважение към правилата на демокрацията и най-вече уважение към живота и човешкото достойнство. Такава е позицията, от която историкът „съди" участниците в историята...*

И изплютото камъче:

Авторите няма да спрат в своите изследвания, ще анализират и съдят престъпленията на комунизма, за да не ги оставят в ръцете на заслепената ***„крайна десница"****, ще работят в името на ценностите на демокрацията, а не на националистическите и* ***фашистките*** *идеали.*

Комунистическата идея се отъждествява с революцията. А тя от 1789 г. насам, особено в Европа, а вече и в американските университети, се третира като свещена крава. Толерирането на революциите, стигащо едва ли не до обожествяването им, и тяхното пропагандиране са факти на действителността. Всеки мошеник, тиранин или негодяй, който се окичи в революционни одежди, може да разчита на одобрението и насърчението на „прогресивното човечество". Особено ако е достатъчно ловък да свърже революцията със социализма.

Може да изглежда парадоксално, но дори след като повечето от подробностите за комунистическия терор и престъпленията на комунистическите режими са известни, социализмът, революциите и особено социалистическите революции са окуражавани дори от държави, страни, народи, международни организации и агенции, с тях се родеят съвременни групи и идеологии. Не липсва осъзнаването, че решителна разлика между комунизъм и социализъм не съществува. А положението беше още по-обезкуражаващо преди официалното падане на комунистическите режими през 90-те години на миналия век.

Хората, които бяха чули за терор, жертви и комунистически престъпления, общо взето, робуваха на социалистическата идея (макар че мразеха тази с „национализъм" отпред), особено интелектуалците в Париж и Милано и американските университетски професори. Ако Иди Амин се беше нарекъл социалист, всичко щеше да му бъде простено без оглед на това колко хора е изял. Дори и днес модерният либерал чувства пиетет към всеки тиранин или садист, който минава за „социалист" или „прогресивен" (Че Гевара, Мао, Хо, Фидел, Шавец, Ортега...). Човек трябва да се чуди защо хората от „Ал Кайда" или терористите от „Ислямска държава" не са се нарекли социалисти. Едва ли биха били толкова мразени или преследвани.

И днес мнозина – главно в университетите – отказват да видят истината в очите; съществува чувството, че не трябва да се отнасяме толкова грубо към Сталин например, и то не само в Русия:

Да, той беше лош, но и американците са лоши, по-лоши от него, лош е и капитализмът, лоша е и глобализацията...

Важна причина за толерирането, омаловажаването и дори непризнаването на комунистическите престъпления е участието на СССР в победата срещу Германия, която се свързва с нацизма, но не и със социализма (пълното име на партията на Хитлер, която управлява Германия, е Националсоциалистическа германска работническа партия – NSDAP).[A] След юни 1941 г. в много страни комунисти участват в съпротивата, те настояват, че се борят не в защита на болшевишкия строй в СССР, а против злото на фашизма и нацизма, жертвите им се обявяват за мъченици едва ли не на света, на правото дело и това оправдава убийствата, извършени от комунистите преди, през и след войната и досега. Жертвите им са били фашисти, в това число и граждани на собствените им държави.

Антифашизмът се превръща във фетиш и монопол на комунизма, запазена марка, и с това се отклоняват опити за изнасяне на данни за терора. Според Франсоа Фюре, цитиран в *Черната книга,* когато победеният нацизъм е определен от съюзниците като „абсолютното зло", комунизмът почти механично се оказва в лагера на Доброто.

Нацизмът бе разгромен във война, комунизмът – не, напротив, той излезе победител и освободител. В Париж има метростанция „Сталинград", паметници в чест на освободителите от Изток не са редки и в Западна Европа. Съветският прокурор-палач Руденко раздаваше правосъдие в Нюрнберг, където се разглеждаше само вината на нацистка Германия. Следвоенният процес в Токио бе срещу японските „милитаристи" (невъзможно да бъдат наречени фашисти), но процес срещу **единствените истински фашисти** в Италия така и не се състоя. Мусолини и фашизмът още имат своите последователи в Италия и в страната не е имало „дефашизация", наложена от победителите във войната, както „денацификацията" в Германия например.

Демокрациите не обичат да воюват. Твърди се, че те не са воювали една срещу друга повече от два века. И когато им се наложи да воюват, мобилизацията на неохотното население изисква враг, който да е недвусмислено опасен, зъл (германците бяха наричани „хуни") и абсолютно непоправим в действията си. Всяка подобна война ще се води не до победа, а до пълен разгром на злото. То ще бъде унищожено и войната по всяка вероятност ще

[A] В исторически трудове от 30-те години на миналия век не само германските националсоциалисти, но и италианските фашисти са разглеждани като социалисти. Вж. например Elie Halévy, *Histoire du socialisme européen.* Публикувана посмъртно през 1938 г., книгата е преиздадена в Париж, 2016 г. Третата глава от пета част е посветена на социализма във фашистка Италия, а четвъртата глава – на националсоциализма.

бъде последна, понеже след като доброто победи, не ще останат зли провокатори. С подобен вид пропаганда бяха победени Германия, Италия и Япония, ipso facto бе разгромен фашизмът и всички, които участваха в победата, се оказаха добри, честни, почтени и с чисти намерения. Всъщност повечето лидери на западните демокрации знаеха с кого си имат работа, но императивът на войната преобладаваше: *противникът на моя противник е мой съюзник и приятел!*

След разгрома на Германия имаше – предимно в САЩ – апели за заклеймяване на престъпленията против човечеството (Нюрнбергският процес), извършени от други страни освен Германия, но те бяха слаби и си останаха глас в пустиня. СССР бе мощен след войната и нищо не можеше да се направи, дори да е имало желание. Но желание нямаше, вместо него имаше страх от нова война. В края на краищата след Втората световна война само страните от Средна и Източна Европа попаднаха в комунистическия лагер. Западна Европа и Гърция бяха спасени. Те, както САЩ, Канада, Австралия и останалия свят, продължиха или възобновиха свободния си живот. Така и не се запознаха с комунизма от първа ръка. Нямаха и особени лични причини да го мразят.

Изключението е САЩ, които са единствената страна в света, която беше наясно с комунизма, злините и престъпленията му и където се появиха най-издържаните в научно отношение исторически, политологически и социологически изследвания върху този обществен строй. Още през 1968 г. Робърт Конкуест издаде „Големият терор" и посоченият от него брой на убити в СССР беше доказан в Русия, но чак след 25 години. Професор Р. Дж. Рамел с двете си книги за демоцида и комунистическите престъпления очаква – посмъртно – да бъде потвърден броят на жертвите, изнесени от него още през 1994 и 1997 г.

Единственият – и самотен – европейски аналог е „Черната книга на комунизма" на Ст. Куртоа. За разлика от американската публика, тази книга бе посрещната на нож от европейските интелектуалци, повечето от тях с левичарско-социалистическо-комунистическо мислене. Трима от шестимата съставители не харесаха крайния продукт и публично обвиниха главния съставител – Куртоа – в тенденциозност и преувеличения. Американските и европейските изследователи като че ли не си говорят, до такава степен липсва връзка между техните произведения (*Черната книга* дори не споменава Рамел), но пък широката публика в Европа, особено в източната ѝ част, посрещна труда на Куртоа с одобрение.

До сриването на комунизма в Европа през 1989/1991 г. населението на страните от свободния свят не знаеше толкова много за злините и престъпленията на комунизма, колкото сега е известно. Повечето от учените, занимаващи се с проблема, бяха наясно, но общественото мнение – обработвано

и манипулирано в духа на антифашизма – бе държано в неведение. Тогава течеше Студената война и публичното изнасяне на данни за ГУЛаг в СССР и ЛАОГАЙ в Китай се смяташе за ненужна провокация. Комунистическият лагер беше мощен, макар и не монолитен, и заплахата от ядрена война изглеждаше реална. Мълчанието относно престъпленията на комунизма се извиняваше поне донейде с липсата на неопровержими доказателства, макар че водачите на свободния свят не бяха наивни и знаеха с кого си имат работа.

Християнският свят – главно в Европа – намери друго извинение за предпазливостта си и мълчанието относно престъпленията на комунизма. Иисус Христос учи, че трябва да обичаме враговете си, както и че всичко може да бъде простено и изглежда, затова християните се крият зад даряването на прошка. Забравя се, че догмите на християнството изискват покаяние и признание на греховете като условие за прошка:

Няма помирение без прошка. Няма прошка без покаяние... Опрощение без възстановяване на общението между двама души не е истинско.

Комунистите, разбира се, не са поискали никога прошка за това, което са извършили, още по-малко има надежда да се покаят. И няма защо. Според тях времето работи за комунизма – той и сега владее ¼ от света и е жизнен. На последния си конгрес през ноември 2017 г. китайската комунистическа партия отчете 89 450 000 членове на Партията и 89 000 000 членове на младежката организация. Сега имат и президент до живот, който през март 2018 г. преутвърди съвсем сериозно социалистическата доктрина на Мао като продължаващ идеал на страната си! Мощта на Китай и страхът от комунизма са достатъчни гаранции засега, че предпазливостта, съпътстваща разобличението на комунистическите престъпления, не е безоснователна и ще продължи.

Въпреки че в България не е имало нацизъм или фашизъм, нито фашистко управление, обвиненията срещу противниците на комунизма бяха – и са – основани предимно на приписаната им фашистка принадлежност. Отъждествяването на комунизма с антифашизма досега сработват макар и не безотказно. Абсурдните обвинения в „монархофашизъм" са част от дългата европейска схватка между ляво и дясно, която изглежда, че е завършила с изтриването на дясното при нацизма. Цар Борис III трябва да се защитава (посмъртно) и да доказва, че не е фашист/нацист. В същата позиция са поставяни Пилсудски, Антонеску, Франко, Салазар, генерал Недич и Дража Михайлович и много други, които, веднъж наречени/нарочени като фашисти, трябва да доказват, че не са. Но те така и не получават думата. Модерните им еквиваленти са Перон, Батиста и Пиночет, а съвременните – Льо Пен, Качински и Орбан.

Твърдението, че българските комунисти, тероризирали държавата и обществото си още от 1923 г., поне през 1942–1944 г. са били част от европей-

ския и световния поход срещу фашизма/нацизма, е трудно доказуемо и изглежда, е останало предимно за външна употреба. България не е била дори окупирана от Германия, за да се появи антифашистка съпротива, дори ако се приеме абсурдът, че германците са били фашисти. По време на войната комунистическите терористи убиваха българи, а не германци, които впрочем на практика липсваха в страната.

Но за премълчаването и омаловажаването на комунистическите престъпления в България съществуват и по-сериозни причини от семантичните или антифашисткия абсурд. Да започнем с това, че комунизмът в България не бе сринат, победен, още по-малко унищожен (както, да речем, нацизма в Германия), а се метаморфозира и продължи да съществува, възстановявайки старото име на партията си.

Падането на комунизма през ноември 1989 г. завари БКП с повече от 950 000 членска маса. Със семействата си това е една внушителна група от почти 3 милиона души. Дори ако се приеме – хипотетично, – че не всички членове на БКП са били верующи комунисти, трябва да се има предвид, че за 45-те години на комунистическо управление през Партията са минали поне още няколкостотин хиляди. Това е почти половината от населението на България. Останалата половина?

По сведения на Румен Борисов, секретар на Комисията по досиетата, агентите и доносниците на ДС са били толкова, колкото са били членовете на БКП.[A] Освен тези в РУМНО. Още един милион и три милиона с членовете на семействата им. Не е невероятно!

Според Комисията по досиетата към 2015 г. в нейния

> *Централизиран архив са заведени на съхранение на хартиен носител 1 490 000 архивни дела, съставляващи над 13 000 линейни метра, над 2 073 900 броя* ***карти и картончета****, филмирани документи – 14 208 броя, документи на електронен носител – 5353 броя, и филмови материали на 35-милиметрова лента с учебна цел – 3778 броя... обработени и подредени... над два милиона документа.*[B]

[A] Вж. интервюто му във в-к „Детонация", бр. 33 от 21–27 август 2009 г.: *„... Държавна сигурност в количествен смисъл е конкурирала членската маса на БКП при предишния режим. Членовете на Партията са били около 1 млн. 200–300 хиляди. Картончетата в архивите на бившите служби наброяват 1 млн. 500 хил.* [те са над 2 милиона – вж. по-горе]. *Повече са и от членската маса на БКП. По-скоро се доближават до организираните в т.нар. Отечествен фронт. Това е огромен паралелен анклав, който е подпомагал невидимата, всепроникваща власт на репресивния апарат. Бих казал, че е имал късмет всеки, който не е бил впримчен в тази необятна мрежа."* Сведенията му бяха потвърдени от г-н Борисов при интервюто му с мен в София на 12 ноември 2009 г.

[B] КРДОПБГДСРСБНА, *Равносметка по пътя Мандат 2012–2017.*

Да се има предвид, че „Военна информация" към МО и НРС все още не са предали всички документи. През 2015–2016 г. част от тях бяха предадени от министъра на МО Ненчев и вероятно още не са обработени.

Обратно – българският народ е много добре обработен, той е уплашен, смачкан и има комплекс на потиснатост, понеже знае, че носи вина за всичко случило се в родината му през време на неговия живот. Обикновеният българин, създаденият с толкова грижи и мъки социалистически човек, комуто липсват морал, етика, инициатива и достойнство, вероятно съзнава, че битката за изваждане на бял свят престъпленията на режима, който едновременно го е потискал и извайвал, е загубена, преди да е започнала, и затова унива, мълчи и все още се покорява. Очаква БКП да се покае и така да го освободи от отговорност, но тя едва ли ще го направи. Единствената критика, която Партията допусна в дългогодишното си съществуване, беше самокритиката. Дори реабилитирането на собствените ѝ жертви бе направено с половин уста и неохотно. Трайчо Костов все още е противоречива фигура. Дали наистина не е бил агент на Гешев, на английското разузнаване и на Тито?

Декомунизация, внесена и наложена от вън, също е невъзможна. Погоре посочихме защо комунистите няма да бъдат поставени на подсъдимата скамейка заедно с техните противници – немските социалисти. Както и преди идването им на власт, комунистите използват и ще продължат да използват демократичните обществени и съдебни правила, за да избягат от отговорност. Конституционният съд, комплектуван от комунисти и сътрудници на ДС, съвсем резонно отмени през 2016 г. закона за падането на давността за комунистически престъпления. Невъзможно е да се прокара закон или да бъде преследван който и да е. Както е невъзможно да се отмени напълно чл. 108 от НК или поне в санкциите му да бъде включен и комунизмът.

72 години след края на Втората световна война в Германия съдят 96-годишни хора, за които по новоприети закони не се изисква доказана лична вина, а само доказателство за трудов стаж в затвор или концлагер по време на миналата война. Преследването на социализма, макар и национален, явно не е завършило. А според законите на чешката република този, който публично отрича, изказва съмнение, съгласява се или се опитва да оправдае нацисткия или комунистическия геноцид или други престъпления, извършени от нацисти или комунисти, подлежи на наказание лишаване от свобода от 6 месеца до 3 години.